

**Ministerstvo financií SR  
sekcia auditu a kontroly**

**METODICKÉ USMERNENIE Č.**

<b>Názov</b>	Metodické usmernenie k výkonu cenovej kontroly a vzory základných kontrolných písomností k výkonu cenovej kontroly.
<b>Určené pre</b>	sekciiu auditu a kontroly MF SR, Správy finančnej kontroly Bratislava, Zvolen, Košice, Slovenskú obchodnú inšpekciu, vyššie územné celky.
<b>Vydáva</b>	odbor plánovania a metodiky sekciiu auditu a kontroly Ministerstvo financií Slovenskej republiky.
<b>Počet príloh</b>	8
<b>Dátum platnosti</b>	20. 03.2009
<b>Schválil</b>	Ing. Iveta Turčanová generálna riaditeľka sekciiu auditu a kontroly
<b>Podpis</b>	

## Úvod

V septembri 2008 prijala Národná rada Slovenskej republiky zákonom č. 382/2008 Z. z. novelu zákona o cenách. Predkladateľ zákona č. 18/1996 Z. z. o cenách v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „zákon o cenách“) pristúpil k novele zákona z dôvodu vytvorenia predpokladov pre možnosť účinnejších zásahov štátnych orgánov do procesu cenového vývoja. To si vyžiadalo prehodnotiť platné kompetencie cenových orgánov, s ktorými boli priamo spojené aj zákonné oprávnenia požadovať od podnikateľských subjektov potrebné informácie nielen na účely sledovania vývoja cien, ale aj podrobné analyzovanie príčin rastu cien s následnou možnosťou navrhnuť opatrenia na zamedzenie nežiadúceho vývoja cien.

### Čl. 1

#### Základné ustanovenia

Usmernenie je vydané v zmysle ustanovenia § 20 ods. 2 písm. l ) zákona o cenách, ktorý ustanovuje Ministerstvu financií Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) odborne riadiť, metodicky usmerňovať a koordinovať cenovú kontrolu vykonávanú správami finančnej kontroly, Slovenskou obchodnou inšpekciou a vyššími územnými celkami ( ďalej len „orgány cenovej kontroly“).

Podľa tohto metodického usmernenia postupujú ministerstvo a orgány cenovej kontroly. Metodické usmernenie upravuje koordináciu a výkon cenovej kontroly.

### Čl.2

#### Koordinovanie výkonu cenovej kontroly

Ministerstvo sekcia auditu a kontroly koordinuje cenovú kontrolu vykonávanú orgánmi cenovej kontroly prostredníctvom organizovania koordinačných porád. Je gestorom koordinácie vo vzťahu k orgánom cenovej kontroly.

Cieľom koordinácie cenovej kontroly je vytvárať podmienky pre efektívny výkon cenovej kontroly. Koordinácia kontrolných akcií orgánov cenovej kontroly je vykonávaná so zámerom lepšieho využitia ich kapacít, operatívnejšieho zabezpečenia nápravy odstránením zistených nedostatkov. Naplnenie cieľa sa dá dosiahnuť aj sústredovaním kapacít orgánov cenovej kontroly a vzájomnou informovanosťou o predmete kontroly, kontrolovaných subjektoch a termínoch výkonu cenových kontrol a o realizácii výsledkov kontrol. Predchádza sa tým nežiadúcim duplicitám, početnosti a neefektívnosti cenových kontrol.

Koordinácia zosúladzuje činnosť nositeľov kontrolných úloh, čas potrebný na výkon cenovej kontroly a výber kontrolovaných subjektov, určuje východiská s spôsoby využitia výsledkov cenovej kontroly až do konečného vykonania nápravy.

Koordinácia sa vykonáva pri konkrétnych kontrolných akciách ( napr. so správami finančných kontrol ) a pri tvorbe plánov cenových kontrol jednotlivých orgánov cenovej kontroly. Uskutočňuje sa formou koordinačnej porady, ktorú zvoláva sekcia auditu a kontroly Ministerstva financií, kde sa orgány cenovej kontroly oboznamujú s navrhovanými kontrolnými akciami, respektíve sa zovšeobecňujú poznatky z vykonaných kontrol.

Výsledky koordinácie výkonu cenovej kontroly sa premietnu do plánov kontrolnej činnosti jednotlivých orgánov cenovej kontroly.

### Čl.3

#### Predmet cenovej kontroly

Predmetom cenovej kontroly u predávajúceho a kupujúceho je (ďalej len „kontrolovaný subjekt“):

- a) zisťovanie, či kontrolovaný subjekt dodržiava zákon o cenách a všeobecne záväzné právne predpisy a rozhodnutia v oblasti cien ( ďalej len „cenové predpisy“),
- b) overovanie správnosti podkladov predkladaných na účely vyhodnocovania vývoja cien, regulácie cien a pre konanie o porušení cenovej disciplíny,
- c) ukladanie opatrení na nápravu zistených nedostatkov.

Cenovú kontrolu podľa zákona o cenách sú oprávnené vykonávať orgány cenovej kontroly a na výkon cenovej kontroly sa primerane použije osobitný predpis, ktorým je zákon č. 10/1996 Z .z. o kontrole v štátnej správe v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „zákon o kontrole“).

Medzi základné opatrenia a nástroje na zamedzenie nežiadúceho cenového vývoja v zmysle zákona o cenách, ktoré by mali zabrániť neodôvodnenému nárastu cien patria:

- a) zákaz dohodnúť neprímeranú cenu
- b) regulácia cien, ktorá sa vykonáva:
  - úradným určením cien (určenie ceny vymedzeného druhu tovaru ako maximálnej ceny - t. j. ceny, ktorú nie je prípustné prekročiť alebo pevnej ceny – t. j. ceny, ktorú nie je prípustné zmeniť)
  - vecným usmerňovaním cien (určenie podmienok pre dohodovanie cien cenovým orgánom, ktorými sú maximálny rozsah prípustného zvýšenia cien vo vymedzenom období alebo záväzný postup pri tvorbe ceny)
  - kombináciou uvedených spôsobov.

Ministerstvo priamo reguluje od 1.5.2008 iba maximálne ceny za nájom bytu. Maximálne ceny sú určené Opatrením Ministerstva financií SR.

Správy finančnej kontroly vykonávajú pôsobnosť v oblasti cenovej kontroly na základe poverenia ministerstva v zmysle zákona o cenách a podľa zákona č. 440/2000 Z. z. o správach finančnej kontroly v znení neskorších predpisov.

Vyššie územné celky vykonávajú cenovú kontrolu v prípadoch, ak cenovú disciplínu porušili fyzické a právnické osoby pôsobiace výlučne v ich územnom obvode alebo ak ide o ich rozhodnutie o regulácii cien napr. maximálnych cien tovarov miestneho významu.

Slovenská obchodná inšpekcia pri kontrole vnútorného trhu u fyzických osôb a právnických osôb predávajúcich alebo dodávajúcich výrobky na vnútorný trh alebo poskytujúcich služby kontroluje okrem iného aj dodržiavanie cenových predpisov pri predaji výrobkov a poskytovaní služieb konečnému spotrebiteľovi podľa ustanovení zákona č. 128/2002 Z. z. o štátnej kontrole vnútorného trhu vo veciach ochrany spotrebiteľa v platnom znení.

Predávajúci je povinný viesť a uchovávať evidenciu o cenách tovaru (ďalej len „cenová evidencia“) vrátane kalkulácií nákladov a zisku tri roky po predaji tovaru.

Za cenovú evidenciu sa považujú doklady obsahujúce vymedzenie predávaného tovaru, spôsob vytvorenia ceny a výšku ceny tohto tovaru. Za kalkuláciu nákladov a zisku sa považuje:

- a) kalkulácia ekonomicky oprávnených nákladov a primeraného zisku podľa zákona o cenách alebo v rozsahu ustanovenom cenovým orgánom, pri tovare, na ktorý sa vzťahuje regulácia cien a pri tovare predávajúceho,
- b) taký prepočet ceny alebo postup jej tvorby, ktorý umožňuje porovnanie s cenou, za ktorú sa tovar predávajúceho ponúkal alebo predával, pri tovare, na ktorý sa nevzťahuje regulácia cien.

Pod cenovou evidenciou rozumieme doklady slúžiace na identifikáciu predávaného tovaru a výšky ceny za ktorú sa tovar predáva, doklady, ktoré obsahujú cenu za ktorú sa tovar nakupuje, prípadne percentuálnu sadzbu uplatňovanú ako prirážku za obchodný výkon (cena obchodného a sprostredkovateľského výkonu).

Súčasťou cenovej evidencie sú aj údaje o začiatku a konci platnosti ceny, za ktorú sa tovar predáva, ako aj kalkulácie nákladov a zisku. Zákon nepredpisuje presnú formu akou sa má cenová evidencia viesť ale by mala obsahovať najmä tieto údaje:

- názov tovaru
- výšku ceny
- dobu platnosti
- jednotku množstva
- kvalitatívne a dodacie podmienky tovaru

#### Čl. 4

##### Základné pravidlá kontrolnej činnosti pri výkone cenovej kontroly

Pracovníci orgánov cenovej kontroly vykonávajúci cenovú kontrolu postupujú pri samotnom výkone kontroly primerane najmä podľa druhej časti zákona o kontrole a to podľa základných pravidiel kontrolnej činnosti, v ktorých je upravené:

- čo sa zisťuje kontrolnou činnosťou (predmet kontroly),
- aké oprávnenie a povinnosti majú zamestnanci vykonávajúci kontrolu,
- aké oprávnenia a povinnosti majú kontrolované subjekty, v ktorých sa kontrola vykonáva.

Základnou metódou cenovej kontroly je metóda objektívnosti, založená na odbornom a komplexnom posúdení predmetu kontroly. Ďalej je to metóda porovnávania skutočného konania kontrolovaného subjektu s príslušnými cenovými predpismi, cieľom je najmä:

- overiť a zistiť stav kontrolovaných skutočností a ich súlad s cenovými predpismi,
- overiť a zistiť príčiny a škodlivé následky nedostatkov zistených cenovou kontrolou.

Zistené nedostatky, preukázané kontrolné zistenia, odchýlky od stavu vymedzeného cenovými predpismi musia zamestnanci vykonávajúci cenovú kontrolu presne, výstižne a logicky usporiadať a uviesť v protokole z kontroly. Zistené nedostatky musia hodnoverne preukázať dokladmi, napr. dokladmi z vedenej cenovej evidencie, ktorou sú doklady obsahujúce vymedzenie predávaného tovaru, spôsob vytvorenia ceny a výšku ceny tohto tovaru. Ak sa výkonom cenovej kontroly zistí podozrenie alebo prípad bezdôvodného obohatenia sa, je potrebné vyčísliť jeho výšku a postupovať v súlade s príslušnými všeobecne záväznými právnymi predpismi (napr. Trestný poriadok).

Ministerstvo financií pri výkone cenovej kontroly odporúča využiť nasledovný postup v jednotlivých fázach výkonu cenovej kontroly:

- I. príprava pracovníkov orgánov cenovej kontroly na výkon cenovej kontroly; v rámci koordinácie výkonu cenových kontrol sa odporúča uskutočniť pracovné rokovanie kontrolnej skupiny, na ktorom sa určí predmet kontrolnej akcie a ňou sledované ciele, kontrolované subjekty u ktorých sa vykoná cenová kontrola, časový harmonogram výkonu cenovej kontrol a spôsob a termín predloženia výstupných materiálov. V tejto etape je potrebné, aby sa všetci pracovníci orgánov cenovej kontroly dôsledne pripravili na výkon cenovej kontroly dôkladným štúdiom a znalosťou všeobecne záväzných právnych predpisov z oblasti cien, všetkých vydaných regulačných opatrení pre reguláciu cien. Potrebná je znalosť zákona o kontrole a metodických usmernení pre výkon cenových kontrol.
- II. samotný výkon cenovej kontroly v kontrolovanom subjekte; v tejto fáze pracovníci orgánov cenovej kontroly zisťujú stav kontrolovaných skutočností a ich súlad so všeobecne záväznými právnymi predpismi a rozhodnutiami v oblasti cien, overujú správnosť podkladov predkladaných kontrolovaným subjektom, následne vypracujú požadované písomnosti z kontrolnej akcie, pripraví sa skončenie kontroly s vedúcim kontrolovaného subjektu, ktorému (ak sa zistia nedostatky) uložia povinnosť prijať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov a ich príčin, určiť zamestnancov zodpovedných za zistené nedostatky a uplatniť právnu zodpovednosť voči nim.
- III. ukončenie cenovej kontroly; následne po skončení kontroly pracovníci orgánov cenovej kontroly vykonávajúci cenovú kontrolu dosledujú prijatie opatrení vedúcim kontrolovaného subjektu a overia zaslanie správy o splnení opatrení na odstránenie nedostatkov a ich príčin a uplatnení právnej zodpovednosti, prípadne vykonajú kontrolu plnenia opatrení v kontrolovanom subjekte.

Kontrolu vykonávajú pracovníci orgánu cenovej kontroly na základe písomného poverenia vedúceho orgánu cenovej kontroly alebo ním splnomocneného zástupcu.

Písomné poverenie na vykonanie cenovej kontroly spravidla obsahuje

- a) označenie orgánu cenovej kontroly,
- b) označenie kontrolovaného subjektu,
- c) mená a priezviská pracovníkov orgánu cenovej kontroly poverených vykonaním cenovej kontroly,
- d) predmet cenovej kontroly,
- e) kontrolované obdobie,

- f) dátum začatia cenovej kontroly,
  - g) podpis vedúceho orgánu cenovej kontroly alebo ním splnomocneného zástupcu.
- Cenová kontrola sa začne dňom, keď pracovník poverený cenovým kontrolným orgánom na vykonanie cenovej kontroly preukáže sa vedúcemu orgánu kontrolovaného subjektu alebo jeho štatutárnemu zástupcovi poverením na výkon cenovej kontroly.

Ministerstvo financií odporúča pracovníkom orgánov cenovej kontroly využívať písomné zaslanie oznámenia o výkone cenovej kontroly (Príloha č.1).

## Čl. 5

### Oprávnenia a povinnosti pracovníkov orgánov cenovej kontroly

- (1) Pracovníci orgánov cenovej kontroly sú v súvislosti s výkonom cenovej kontroly oprávnení v nevyhnutnom rozsahu
- a) vstupovať do objektov, zariadení a prevádzok, na pozemky a do iných priestorov kontrolovaných subjektov, ak bezprostredne súvisia s predmetom cenovej kontroly; nedotknuteľnosť obydlia nesmie byť dotknutá výkonom tohto oprávnenia,
  - b) vyžadovať od kontrolovaného subjektu a jeho zamestnancov, aby im v určenej lehote poskytovali doklady, iné písomnosti, vyjadrenia a informácie (vrátane technických nosičov údajov) potrebné na výkon cenovej kontroly, prvopisy dokladov; pri vyžiadaní dokladov a informácií obsahujúcich utajované skutočnosti alebo osobné údaje je potrebné dodržať postup ustanovený osobitnými predpismi;
  - c) na účely dokumentácie k protokolu o výsledku kontroly vyhotovovať fotokópie odobratých materiálov;
  - d) v odôvodnených prípadoch odoberať a aj mimo priestorov kontrolovaného subjektu na zabezpečenie dôkazov premiestňovať prvopisy dokladov, ktorých vydanie nie je všeobecne záväzným právnym predpisom zakázané, písomné dokumenty a iné materiály a vykonať ďalšie nevyhnutné úkony súvisiace s kontrolou;
  - e) vyžadovať súčinnosť kontrolovaného subjektu, jeho zamestnancov, ako aj ďalších štátnych orgánov potrebnú na vykonanie kontroly. Od právnických osôb a od fyzických osôb možno vyžadovať súčinnosť v nevyhnutnom rozsahu a s ich súhlasom. Súčinnosť nemožno vyžadovať, ak by tým bol ohrozený život alebo zdravie osôb alebo ak by bola porušená zákonom ustanovená povinnosť mlčanlivosti, pričom kontrolovaný subjekt nebol zbavený oprávneným orgánom povinnosti mlčanlivosti.
- (2) Pracovníci orgánov cenovej kontroly sú v súvislosti s výkonom cenovej kontroly povinní:
- a) vopred oznámiť kontrolovanému subjektu predmet, účel a dobu trvania cenovej kontroly a preukázať sa poverením na vykonanie kontroly spolu s dokumentom preukazujúcim ich totožnosť, ak to osobitný predpis neustanovuje inak; ak by oznámenie pred začatím kontroly mohlo viesť k zmareniu účelu kontroly, treba tak urobiť najneskôr pri začatí kontroly,
  - b) vydať kontrolovanému subjektu potvrdenie o odňatí prvopisov dokladov, písomných dokumentov a iných materiálov a zabezpečiť ich riadnu ochranu pred stratou, zničením, poškodením a zneužitím; ak odobraté materiály nie sú potrebné na ďalší výkon kontroly alebo na iné konanie podľa osobitných predpisov, sú povinní vrátiť ich tomu, komu boli odňaté,
  - c) oznámiť orgánom činným v trestnom konaní skutočnosti nasvedčujúce tomu, že bol spáchaný trestný čin, a ďalším orgánom oznámiť skutočnosti podľa osobitných predpisov; na tieto účely sú pracovníci orgánov cenovej kontroly oprávnení vykonať opatrenia na zabezpečenie dôkazných materiálov pred ich stratou alebo znehodnotením,
  - d) oboznámiť vedúceho kontrolovaného subjektu s protokolom o výsledku kontroly pred jeho prerokovaním a v primeranej lehote určenej pracovníkmi orgánov cenovej kontroly vyžiadať od neho písomné vyjadrenia ku všetkým kontrolným zisteniam; písomné vyjadrenia predložené v určenej lehote, ktorými vedúci kontrolovaného subjektu sponchybuje kontrolné zistenia, sú námietky; k vyjadreniam predloženým po určenej lehote sa neprihliada,
  - e) preveriť opodstatnenosť námietok ku kontrolným zisteniam, opodstatnené námietky zohľadniť v dodatku k protokolu a oboznámiť s ním vedúceho kontrolovaného subjektu,
  - f) neopodstatnenosť námietok písomne zdôvodniť vedúcemu kontrolovaného subjektu najneskôr do termínu prerokovania protokolu,
  - g) prerokovať protokol o výsledku kontroly vrátane jeho súčasť, priebežného protokolu, čiastkového protokolu a dodatku k protokolu s vedúcim kontrolovaného subjektu; pred prerokovaním protokolu upozorniť vedúceho kontrolovaného subjektu na dôsledky porušenia právnej povinnosti,
  - h) v zápisnici o prerokovaní protokolu uložiť vedúcemu kontrolovaného subjektu, aby v určenej lehote po skončení kontroly predložil orgánu cenovej kontroly opatrenia prijaté na odstránenie zistených nedostatkov, príčin ich vzniku, určil zamestnancov zodpovedných za kontrolou zistené nedostatky a v určenej lehote predložil orgánu cenovej kontroly písomnú správu o splnení prijatých opatrení a uplatnení právnej zodpovednosti,
  - i) v odôvodnených prípadoch informovať o výsledkoch kontroly príslušný nadriadený orgán,
  - j) odovzdať vedúcemu kontrolovaného subjektu protokol o výsledku kontroly, priebežný protokol, čiastkový protokol, dodatok k protokolu a zápisnicu o prerokovaní protokolu alebo záznam o kontrole,
  - k) zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedeli pri výkone kontroly, ak ich od tejto povinnosti písomne neoslobodí ten, v záujme koho túto povinnosť majú, alebo vo verejnom záujme vedúci orgánu kontroly; tým nie je dotknutá povinnosť zachovávať mlčanlivosť o utajovaných skutočnostiach a osobných údajoch.

(3) Oprávnenia a povinnosti pracovníkov orgánov cenovej kontroly sa vzťahujú aj na prizvané osoby.

## Čl. 6

### Záverečné ustanovenia

Metodické usmernenie nadobúda účinnosť 20. marca 2009.

